

تأثیر سطوح مختلف برگ زیتون بر عملکرد جوجه‌های گوشتی آرین در دو شرایط دمای طبیعی و استرس سرمایی صیفعلی ورمقانی^۱، شعبان رحیمی^{۲*}، محمد امیر کریمی ترشیزی^۳، هوشنگ لطف الهیان^۴، محمد حسن زاده^۵ و هوشنگ جعفری^۶
^۱ دانشجوی دکتری تغذیه دام، گروه علوم دامی دانشگاه تربیت مدرس^۲، استاد و استادیار گروه پرورش و تولید طیور، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس،^۳ استادیار موسسه تحقیقات علوم دامی کشور،^۴ استاد گروه علوم درمانگاهی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران،^۵ عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی ایلام. * نویسنده مسئول
 rahimi_s@modares.ac.ir

چکیده

برگ زیتون یکی از فرآورده های فرعی مزارع پرورش زیتون است. در صنایع روغن گیری در حدود ۱۰ درصد وزن زیتون را برگها تشکیل می دهند و در زمان سرشاخه زنی از هر درخت زیتون حدود ۲۵ کیلوگرم برگ زیتون تولید می شود. دو آزمایش جداگانه در شرایط دمای طبیعی و استرس سرمایی به طور همزمان با استفاده از تعداد ۸۰۰ قطعه جوجه نر سویه آرین اجراء شد. در هر برنامه دمایی از چهار جیره غذایی شامل سطوح ۰، ۰/۵، ۱ و ۱/۵ درصد برگ زیتون با چهار تکرار و ۲۵ قطعه جوجه در هر تکرار استفاده شد. جیره های غذایی بر اساس توصیه های جوجه گوشتی آرین در سه دوره زمانی آغازین (۱ تا ۲ هفتهگی)، رشد (۳ تا ۴ هفتهگی) و پایانی (۵ تا ۶ هفتهگی) با مقادیر مساوی مواد مغذی تنظیم گردیدند. نتایج حاصله نشان داد که میانگین شاخص تولید در تیمارهای ۰، ۰/۵، ۱ و ۱/۵ درصد برگ زیتون در شرایط معمولی و استرس سرمایی به ترتیب ۳۲۳/۰۷، ۳۴۴/۱۰، ۳۴۹/۹۵ و ۳۵۸/۴۲ و ۲۰۴/۹۲، ۲۳۰/۲۷، ۲۹۶/۹۲ و ۲۷۷/۲۳ بود. میانگین صفات وزن زنده، افزایش وزن روزانه، مصرف خوراک، ضریب تبدیل و تلفات در بین تیمارها در شرایط دمای معمولی اختلاف معنی داری نداشتند، اما میانگین شاخص تولید معنی دار بود ($P < 0.05$). اختلاف میانگین تلفات و شاخص تولید در بین تیمارها در شرایط استرس سرمایی معنی دار بود ($P < 0.05$).
 واژه های کلیدی: برگ زیتون - عملکرد - دما - جوجه گوشتی

مقدمه

گیاهان به عنوان دارو و نجات دهنده زندگیا ز زمانهای گذشته تاکنون در خدمت بشر بوده اند، در میان گیاهان دارویی زیتون در جیره غذایی مردم منطقه مدیترانه بدلیل دارا بودن ترکیبات پلی فنلی فعال فیزیولوژیکی از اهمیت خاصی برخوردار است (۲). از قدیم الایام خاصیت دارویی و محافظتی برگ زیتون شناخته شده بود، اولین گزارش رسمی منتشر شده در مورد خاصیت دارویی آن در سال ۱۹۵۴ بود که در آن زمان گزارش شد که برگ زیتون در درمان مالاریا و کاهش تب مؤثر است (۶). برگهای زیتون یکی از فرآورده های فرعی مزارع پرورش زیتون است. در صنایع روغن گیری در حدود ۱۰ درصد وزن زیتون را برگها تشکیل می دهند و در زمان سرشاخه زنی از هر درخت زیتون در حدود ۲۵ کیلوگرم برگ زیتون تولید می شود (۱۰). برگهای زیتون و ضایعات حاصل از فرآیند روغن گیری زیتون هر دو از ترکیبات لیگنوسولوزی هستند که در صورت عدم استفاده مشکلات زیست محیطی بوجود می آورند، اما پتانسیل قابلیت استفاده در تغذیه دام و طیور را دارند، به طوریکه از نقطه نظر اقتصادی-اجتماعی فوق العاده حائز اهمیت هستند. ارزش غذایی برگهای زیتون در صورتیکه به صورت تازه استفاده شوند بیشتر است اگر چه برگهای خشک شده ممکن است در جیره استفاده شوند (۹). شرایط نگهداری، عمل آوری و مدت زمان نگهداری برگ زیتون بر روی مقدار ترکیبات فنلی آن مخصوصاً اولئوروپین تأثیر می گذارد، در صورتیکه برگ زیتون به صورت پودر خشک